

zmanjšala ali še povečala? Je zanimanje za slovenščino na univerzi zadostno, veliko?

Mislím, da se razdalja manjša s številom potovanj na isti kraj. Zanimanje za študij slovenščine je kar konstantno. Zadnji dve leti opažam, da je kak študent več tudi iz Slovenije, še posebej na pedagoški smeri.

Ste prisotni s kakim nemškim prevodom na tamkajšnjem knjižnem trgu ali tam figurirate le kot literarni znanstvenik, v Slovenijo pa prihajate na predstavitve svojih knjig?

Pri Dravi je izšlo nekaj slikanic v nemščini, ki jih je prevedel Fabjan Hafner. Na Koroškem, mislim, me bolj potrebujejo kot literarnega zgodovinarja in profesorja z univerze. Kot avtor knjig za otroke iz srednje oziroma jugovzhodne Evrope sem pa prepotoval že nekaj delov Nemčije.

Se je po tem, ko ste prejeli večernico, za vas veliko spremenilo, se založbe in knjižnice (še) bolj zanimajo za vas, knjižnice?

Nimam občutka, da bi se zaradi nagrade kaj bistveno spremenilo. Imam srečo, da ne napišem prav veliko, potem tudi založbe, pri katerih marajo moja besedila, nimajo težav s kakim naslovom na leto, dve.

Spremljate domačo mladinsko književnost in tujo, ki jo tudi prevajate, kar je najpozornejše branje, in v kakšni kondiciji je naša v primerjavi s tujo?

Rekel bi, da v dobri. Razlika je seveda v absolutnem številu naslovov, razlika je tudi v količini prevedenih naslovov. Prvega je seveda zaradi večjega jezikovnega zaledja na nemškem področju več, drugega pa sorazmerno z izvorno mladinsko literaturo po mojem manj kot pri nas. Razlike so po mojem občutku nekoliko tudi v žanrih: na nemškem govornem področju je precej serijalov, fan-

tazije, problemska literatura je le eden od žanrov. Kar precej pa se nemški in slovenski prostor ločita po temah literarnovednih raziskav: tipološke opredelitve žanrov v nemškem prostoru niso aktualna tema, v ospredju je all-age literatura, literatura in (zlasti elektronski) mediji pa vprašanja drugosti in tujosti.

Melita Forstnerič Hajnšek

Večer, 22. 9. 2015, str. 6

DAMIJAN ŠINIGOJ: »NAJSTNIKI SE BODO VEDNO SPOPADALI Z ENAKIMI TEŽAVAMI«

Na njegovi spletni strani piše, da je »pisatelj, prevajalec, urednik, publicist, scenarist in jamar«. Napisal je dva romana, *Vojake ubijajo, mar ne?* (Založba Amalietti, Ljubljana, 1991) in *Neizstreljeni naboj* (Založba Amalietti in Slon, Ljubljana, 1994) ter zbirko kratkih zgodb *Očkov kotichek* (Založba Goga, Novo mesto, 2003).

Prevedel je več knjig, med njimi leta 2000 roman *Kratek izlet Ratka Cvetnića*,

leta 2001 roman *Pričevalec Zilhada Ključanina*, leta 2003 roman *Izplavanje Veselina Markovića*, leta 2006 pa še roman *Kar sem zamolčala* Aleksandre Kardum. Po njegovem scenariju je bil leta 2002 posnet dokumentarni film *Ko potrka vojna*. Redno piše za več revij in je kolumnist revij *Park*, *Mama* in *Polet*. Ob tem nima veliko časa za posodabljanje podatkov, zato zna biti, da smo kakšno knjigo izpustili.

Še pred dnevi ste bili v Bosni na jamarški ekspediciji. Globine so vam očitno izziv. Tudi globine Zemlje.

V Bosni slovenski jamarški reševalci v okviru Civilne zaščite Slovenije usposabljammo jamarje iz sedmih držav v reševalnih tehnikah. Globine, in tudi višine, so mi bile izziv nekdanj, zdaj so postale način življenja. Jamarstvo je namreč ena redkih dejavnosti, kjer kot raziskovalec še lahko stopiš nekam, kamor še ni stopil nihče drug, in fotografije še ni na Googlu ... Je pa seveda še veliko več od tega!

Ali ni tam notri utesnjeno, klavstrofobično?

Seveda je, in če bi moj oče vsaj približno vedel, kje se klatim, bi mi tovrstno početje zagotovo prepovedal, kljub temu da sem že dolgo polnoleten. A kakor vseh stvari na svetu se tudi 'tenstanja' v nemogočih, ozkih, temnih in hladnih prostorih enostavno navadiš in ti postane vseč ...

Utesnjeno se široki duh in široka duša zdaj spet počutita v sistemih, ki nam utirjajo korake in misli in nagrizejo dostojanstvo. Ali to občutite?

Pravzaprav ne, ker se ukvarjam izključno s stvarmi, ki so mi vseč. Ko enkrat nehaš kot zasvojenec spremljati dnevnopolitično dogajanje, svet nenadoma postane lepši. In ko si tri ali štiri dni pod zemljo, odrezan od vseh informacij, nenadoma spoznaš, da je absolutno

nepomembno, kdo je kaj ukradel ali kaj rekel, in da je edino, kar šteje, družina, prijatelji, pozitivni ljudje!

Duhovitemu, kot znate biti in seveda so vaši junaki tudi, se je lažje spopadati z vsem resnim, težkim, neumnim, banalnim, žalostnim, smešnim in kar nam še pride na življenjsko pot, ali ne?

Mislím, da ja. Smej se in smejali se bodo s tabo, jokaj in jokaj boš sam. In v prijetni, pozitivni družbi je pač vse lažje.

Je današnjim najstnikom težje, kot je bilo vam, ko ste bili v njihovih letih?

Dokler bodo najstniki, se bodo verjetno spopadali z enakimi težavami, le ko bodo odrasli, jim bo skoraj zagotovo težje.

Z Iskanjem Eve ste prvič v mladinskem leposlovju. Ste kot učenec in dijak radi brali? Koga še posebno?

Ogromno sem bral, pravzaprav sem samo bral. Seveda pa sem bil mlad v času brez računalnikov, interneta, telefonov in televizijski program je bil v bistvu en sam. V osnovni šoli sem bral Karla Maya, Julesa Verna, Jalnove *Bobre*, Finžgarjev *Pod svobodnim soncem* in podobno, v srednji že ruske klasike brez izjeme, Vitomila Zupana ... Joj, laže in hitreje bi bilo verjetno napisati, česa nisem prebral.

Kaj so vam takrat pomenile tiste zgodbe? Kaj so vam sporočali junaki?

Eh, tukaj bi se z veseljem izgovoril na starost in pešajoč spomin. Pravzaprav ne vem, kaj mi pomeni dobra zgodba in kaj mi sporočajo junaki, vem le, da še vedno z veseljem berem, in ne razumem ljudi, ki pravijo, da časa za branje nimajo. Res ne. Že če ne gledaš televizije, je časa kar naenkrat več kot dovolj.

So torej stvari, ki se od tistih časov niso spremenile?

Zagotovo so. Še vedno levo nogo pori-

nemo v levo hlačnico in desno v desno, ko se oblačimo, in še vedno se moramo na koncu s človekom osebno srečati, če želimo imeti pristne odnose.

In so reči, ki so na veliko spremenile način komuniciranja, splet, skype, mobilniki ...

Zagotovo. Ker smo ves čas priklopljeni in ker ves čas komuniciramo z ogromno ljudmi naenkrat, je vse skupaj površno. Pa še takrat, ko s kom sedimo skupaj, ves čas pogledujemo na telefon! Včasih je bil frajer tisti, ki je imel prenosni telefon, zdaj so mi vseč tisti, ki ga znajo kdaj tudi pozabiti doma.

Kaj z romanom Iskanje Eve sporočate bralcem, predvsem osnovnošolcem in srednješolcem?

Pravzaprav jim ne sporočam nič, vsaj ne namerno. Napisal sem zgodbo o mladeniču, ki pobegne od doma, da bi se srečal s prijateljico, ki jo je poznal le prek spleta, ker otroci so včasih tudi takšni, in potem sem temu fantu v romanu poskušal karseda otežiti pot. Če sem jim kaj nehote sporočil, sem jim morda to, da naj pred kakršno koli odločitvijo malce razmislijo. Kar je seveda težko, govorimo namreč o otrocih.

Vse to, kar piska in prenaša zvoke in slike na zelo hiter in za uporabnika bolj ali manj enostaven način, uporabljajo tudi vaši junaki v romanu. Celodolno resnih zapletov pride, ko ti aparati ne delujejo. Ste s tem akceptirali stanje ali tudi malo požugali, da ti aparati niso vsemočni?

Glavnemu junaku sem samo želel otežiti njegovo avanturo in med pisanjem sem le malce razmislil o tem, kaj vse pri takšnem podvigu lahko gre narobe. Otroci so namreč impulzivni, no, saj smo vsi, in niti pomislijo ne, da jim telefon lahko recimo ukradejo. In že je tu lahko nepremostljiva težava.

Leon in Eva sta se srečala ne spletu. Ob praznih mobilnikih in spregledani pošti se dogaja tudi tukajšnje počasno, omejujoče življenje. V katerem ni mogoče hitro presegati razdalj in v čolnu prepluti zaliva, kajne?

Ja, današnje življenje je nadvse hitro. In zaradi tega ne povsem domišljeno. Ko še ni bilo prenosnih telefonov, si se s prijateljem zmenil v mestu, in ko si odšel od doma, načrtov ni bilo več mogoče spreminjati. Če prijatelj recimo ni smel od doma, je to pomenilo, da si ti pač sam sedel v gostilni. Danes nihče več ne dela načrtov vnaprej, ker se itak lahko sproti spreminjajo.

In starši, ki so tudi doživeli komunikacijski skok, so še vedno tisti, ki omejujejo najstnike, imajo svoje načrte, so v svojem svetu?

Seveda si vsi starši domišljajo, da imajo v družini demokracijo in vsi odločajo o vsem, a ko ne gre povsem po očetovih željah, se lahko demokracija zelo hitro spremeni v tiranijo, v kateri zmaga pravica močnejšega.

Nazadnje se, hvala bogu, vendarle izkaže, da imajo srce za svoje otroke. Človečnost je pač najboljša in najlepša stvar.

Kakopak. Konec koncev imamo svoje otroke radi tudi, ko ušpičijo kakšno neumnost. Morda ne ravno v tistem trenutku, a vseeno. Že sedemnajst let pišem kolumno v reviji *Mama* o tem, kaj pomeni biti oče, in moji trije sinovi so se zelo kmalu naučili, da so me po kakšni njihovi neumnosti potolažili, da bom imel vsaj o čem pisati.

Hja, še nekaj o mešanih občutkih, čeprav ne vem, kako bi to lahko izpeljali drugače. Dvaindvajset tisoč najstnikov bo spoznalo Evo, ki govori ljubljansko, ker je to kul (in Leon, prevedeno iz angleščine, tudi). Ko ne bosta

najstnika, bosta govorila drugače in pisala v knjižnem jeziku? Knjigo bodo prejeli tudi naši tu na Štajerskem in vaši na Dolenjskem. Tu najstniki recimo obožujejo dialekt Filipa Flisarja, bi bila štajersščina, ki bi jo govoril Šved Leon, nenavadna?

Pravzaprav ne vem. Napisal sem tako, kot se mi je zdelo najboljše in kot edino znam. Za vse seveda ne bo najboljše. In čeprav sem bil sprva nadvse ponosen, da so Evo uvrstili v projekt Javne agencije za knjigo Rastem s knjigo, je ponos kmalu zamenjal strah. Kaj pa, če bo tistih, ki jim knjiga ne bo všeč, več od tistih, ki jim bo? Zagotovo se mi bo, ko jo bodo morali prebrati, velikokrat kolcalo.

Saj, v katerem jeziku sploh ponuditi mladim Slovincem roman? Vaš seveda je v lepi slovenščini, beseda lepo teče. In verjetno je prav tako. Zato je tudi ponujen tolikemu številu mladih.

Hvala. Kot rečeno, napravil sem, kot najboljše znam, in se pri tem, to moram priznati, neizmerno zabaval.

Kaj zdaj počnete? Ali tudi vam, kot junakoma iz Eve, kdo kdaj prekriža načrte, padejo vodo, so pogosto neuresničljivi? Kdo vam priskoči na pomoč, če je treba?

V mojih letih meja ni več le nebo in zvezd že dolgo ne klatim z neba, in ko so želje prizemljene in torej uresničljive, je vse lažje.

Kaj pišete? Kaj nastaja? V katere literarne vode in jame se spuščate?

Do Eve sem bil prepričan, da mladinske literature nikoli ne bom pisal, zdaj že pišem nadaljevanje. Ker mi je všeč. Vsaj v romanu nagajati otrokom. Mislim tistim, ki počnejo neumnosti, na pot postavljati prepreke. Ker jih bo v življenju, predvsem med odraščanjem, nič koliko. Tista prava jama pa je skoraj vsak teden druga, le Čaganka, najgloblja doljenjska blatna lepota, ki jo še vedno intenzivno raziskujemo, ostaja ista.

Bojan Tomažič

Večer, 22. 9. 2015, str. 7

Peter Svetina, Marija Švajncer, Dim Zupan in Vladimir P. Štefanec (foto Robert Kereži)